Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (osmého senátu)

19. prosince 2024*

„Řízení o předběžné otázce – Společná rybářská politika – Evropský námořní a rybářský fond (ENRF) – Nařízení (EU) č. 1303/2013 – Článek 69 – Pojem ‚způsobilé výdaje' – Články 4 a 125 – Nařízení (EU) č. 508/2014 – Článek 48 odst. 1 písm. c) – Modernizace akvakulturní jednotky – Nařízení (EU, Euratom) 2018/1046 – Článek 33 – Zásada řádného finančního řízení – Věcný příspěvek ve formě poskytnutí pozemku a staveb umístěných na tomto pozemku – Přímá souvislost mezi věcným příspěvkem a financovanou operací"

Ve věci C-392/23,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím Curtea de Apel Bacău (odvolací soud v Bacău, Rumunsko) ze dne 20. dubna 2023, došlým Soudnímu dvoru dne 27. června 2023, v řízení

Rustrans SRL

proti

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale – Direcția Generală Pescuit – Autoritatea de Management pentru POPAM,

SOUDNÍ DVŮR (osmý senát),

ve složení: M. L. Arastey Sahún, předsedkyně pátého senátu vykonávající funkci předsedy osmého senátu, N. Jääskinen a M. Gavalec (zpravodaj), soudci,

generální advokát: M. Campos Sánchez-Bordona,

za soudní kancelář: A. Calot Escobar, vedoucí,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

– za Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale – Direcția Generală Pescuit – Autoritatea de Management pentru POPAM: F. I. Barbu, jako zmocněnec,

– za rumunskou vládu: R. Antonie, M. Chicu a E. Gane, jako zmocněnkyně,

* Jednací jazyk: rumunština.

– za Evropskou komisi: J. Hradil, C. Perrin a L. Radu Bouyon, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 48 odst. 1 písm. c) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 508/2014 ze dne 15. května 2014 o Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 2328/2003, (ES) č. 861/2006, (ES) č. 1198/2006 a (ES) č. 791/2007 a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1255/2011 (Úř. věst. 2014, L 149, s. 1), článků 4, 69 a 125 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 (Úř. věst. 2013, L 347, s. 320, a oprava Úř. věst. 2016, L 200, s. 140), jakož i článku 33 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2018/1046 ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie, mění nařízení (EU) č. 1296/2013, (EU) č. 1301/2013, (EU) č. 1303/2013, (EU) č. 1304/2013, (EU) č. 1309/2013, (EU) č. 1316/2013, (EU) č. 223/2014 a (EU) č. 283/2014 a rozhodnutí č. 541/2014/EU a zrušuje nařízení (EU, Euratom) č. 966/2012 (Úř. věst. 2018, L 193, s. 1).

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společností Rustrans SRL a Ministerul Agriculturii şi Dezvoltării Rurale – Direcţia Generală Pescuit – Autoritatea de Management pentru [Programul Operational pentru Pescuit si Afaceri Maritime (POPAM)] [ministerstvo zemědělství a rozvoje venkova, generální ředitelství pro rybolov, řídící orgán operačního programu pro námořní záležitosti a rybolov (POPAM), Rumunsko] (dále jen „řídící orgán programu pro ‚námořní záležitosti a rybolov'), pokud jde o legalitu správního aktu, kterým tento orgán konstatoval, že projekt financování, jehož příjemcem byla společnost Rustrans ovlivnily nesrovnalosti, a snížil výši finanční podpory, která byla této společnosti poskytnuta, prostřednictvím stanovení rozpočtové pohledávky.

Právní rámec

Unijní právo

Nařízení č. 1303/2013

3 Článek 4 nařízení č. 1303/2013, nadepsaný „Obecné zásady", stanoví v odstavci 8:

„Komise a členské státy ctí zásadu řádného finančního řízení […]"

4 Článek 65 tohoto nařízení, nadepsaný „Způsobilost“, v odstavcích 1 a 2 stanoví:

„1. Způsobilost výdajů se kromě případů, kdy jsou přímo v tomto nařízení nebo v pravidlech pro daný fond či na jejich základě stanovena zvláštní pravidla, určuje na základě vnitrostátních právních předpisů.

2. Výdaje jsou způsobilé pro poskytnutí příspěvku z [evropských strukturálních a investičních fondů, dále jen ‚fondy ESI‘)], jestliže vznikly příjemci a byly uhrazeny v období ode dne předložení programu Komisi nebo od 1. ledna 2014 – podle toho, co nastane dříve – do 31. prosince 2023. Příspěvek z [Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV)] na výdaje lze kromě toho poskytnout jen tehdy, jestliže byla odpovídající podpora platební agenturou skutečně vyplacena mezi 1. lednem 2014 a 31. prosincem 2023.“

5 Článek 67 uvedeného nařízení, nadepsaný „Formy grantů a vratné pomoci“, v odstavci 1 stanoví:

„Granty a vratná pomoc mohou být poskytnuty v jedné z těchto forem:

a) úhrada způsobilých nákladů, které skutečně vznikly a byly zaplaceny, jakož i případných věcných příspěvků a odpisů;

[…]“

6 Článek 69 téhož nařízení, nadepsaný „Zvláštní pravidla způsobilosti pro granty a vratnou pomoc“, stanoví:

„1. Věcné příspěvky ve formě poskytnutí stavebních prací, zboží, služeb, pozemků a nemovitostí, u nichž nebyla provedena platba v hotovosti doložená fakturami nebo doklady stejné důkazní hodnoty, mohou být způsobilé za podmínky, že to pravidla fondů ESI a programu upravující způsobilost stanovují a že jsou splněna všechna tato kritéria:

a) podpora z veřejných zdrojů poskytnutá na operaci, jejíž součástí jsou věcné příspěvky, nesmí s výjimkou věcných příspěvků přesáhnout celkové způsobilé výdaje na konci operace;

b) hodnota přisuzovaná věcným příspěvkům nepřesahuje ceny obvyklé na dotyčném trhu;

c) hodnotu a poskytnutí příspěvku lze nezávisle posoudit a ověřit;

d) v případě poskytnutí pozemků nebo nemovitostí může být učiněna platba v hotovosti za účelem plnění smlouvy o pronájmu, jejíž roční nominální hodnota nepřesahuje jednotku měny členského státu;

e) v případě věcných příspěvků ve formě neplacené práce se hodnota této práce určuje s přihlédnutím k ověřenému objemu vynaložené pracovní doby a sazby používané při odměňování za rovnocennou práci.

Hodnotu pozemků nebo nemovitostí uvedenou v prvním pododstavci písm. d) tohoto odstavce osvědčuje nezávislý kvalifikovaný odborník nebo náležitě oprávněný úřední orgán, přičemž tato hodnota nesmí překročit limit stanovený v odst. 3 písm. b).

[…]

3. Pro příspěvek z fondů ESI a z částky podpory převedené z Fondu soudržnosti na nástroj pro propojení Evropy podle čl. 92 odst. 6 nejsou způsobilé tyto náklady:

[…]

b) nákup nezastavěných a zastavěných pozemků za částku přesahující 10 % celkových způsobilých výdajů na danou operaci. V případě opuštěných ploch a ploch dříve využívaných k průmyslovým účelům, které zahrnují budovy, se tento strop zvýší na 15 %. Ve výjimečných a řádně odůvodněných případech lze pro operace týkající se zachování životního prostředí tento strop zvýšit nad výše uvedené procentní hodnoty;

[…]“

7 Článek 125 nařízení č. 1303/2013, nadepsaný „Funkce řídícího orgánu“, v odstavcích 1 a 3 stanoví:

„1. Řídicí orgán zodpovídá za řízení operačního programu v souladu se zásadou řádného finančního řízení.

[…]

3. Pokud jde o výběr operací, řídící orgán:

a) vypracovává a po schválení uplatňuje vhodné postupy a kritéria výběru, jež:
   i) zajistí, aby operace přispěly k dosažení konkrétních cílů a výsledků příslušné priority;
   ii) jsou nediskriminační a transparentní,
   iii) zohledňují obecné zásady stanovené v článcích 7 a 8;

b) zajišťuje, aby vybraná operace spadala do působnosti [Evropského námořního a rybářského fondu (ENRF)], dotčeného fondu nebo dotčených fondů a aby mohla být přiřazena ke kategorii zásahu, nebo v případě ENRF opatření, určené v prioritě nebo prioritách operačního programu;

[…]“

Nařízení č. 508/2014

8 Článek 48 nařízení č. 508/2014, nadepsaný „Produktivní investice do akvakultury“, v odstavci 1 stanoví:

„ERNF může podporovat:

[…]

c) modernizaci akvakulturních jednotek včetně zlepšování pracovních a bezpečnostních podmínek pracovníků v odvětví akvakultury;

[…]“

Nařízení 2018/1046

9 Článek 2 nařízení č. 2018/1046, nadepsaný „Definice“, stanovil:

„Pro účely tohoto nařízení se rozumí:

[…]

59) ‚zásadou řádného finančního řízení‘ plnění rozpočtu v souladu se zásadami hospodárnosti, efektivity [efektivnosti] a účinnosti;

[…]“

10 Článek 33 tohoto nařízení, nadepsaný „Výkonnost a zásady hospodárnosti, efektivnosti a účinnosti“, v odstavci 1 stanovil:

„Prostředky musí být využívány v souladu se zásadou řádného finančního řízení, a jsou tudíž čerpány podle těchto zásad:

a) zásady hospodárnosti, která vyžaduje, aby zdroje používané dotčeným orgánem Unie k výkonu jeho činnosti byly dány k dispozici ve správnou dobu, v dostatečném množství a přiměřené kvalitě a za nejvýhodnější cenu;

b) zásady efektivnosti, která se týká dosažení co nejlepšího vztahu mezi použitými zdroji, provedenými činnostmi a dosažením výsledků;

c) zásady účinnosti, která se týká rozsahu, v jakém bylo prostřednictvím provedených činností dosaženo sledovaných cílů.“

11 Článek 36 uvedeného nařízení, nadepsaný „Vnitřní kontrola plnění rozpočtu“, v odstavci 1 stanovil:

„Podle zásady řádného finančního řízení je rozpočet plněn s uplatněním účinné a efektivní vnitřní kontroly, která odpovídá jednotlivým způsobům plnění rozpočtu, a v souladu s příslušnými odvětvovými pravidly.“

Rumunské právo

12 Článek 4 Hotărârea guvernului nr. 347 privind stabilirea cadrului general de implementare a operațiunilor cofinanțate din Fondul European pentru Pescuit și Afaceri Maritime prin Programul operațional pentru pescuit și afaceri maritime 2014-2020 (rozhodnutí vlády č. 347 o vytvoření obecného rámce pro provádění operací spolufinancovaných Evropským námořním

a rybářským fondem prostřednictvím Operačního programu pro námořní záležitosti a rybolov 2014–2020) ze dne 11. května 2016 (*Monitorul Oficial al României*, část I, č. 368 ze dne 12. května 2016) ve znění platném ke dni poskytnutí financování stanoví:

„1. Aniž jsou dotčeny články 5 a 6, musí výdaje pro účely způsobilosti kumulativně splňovat následující obecné podmínky, tedy musí:

a) vzniknout příjemci a být skutečně uhrazeny tímto příjemcem za podmínek stanovených zákonem v období od 1. ledna 2014 do 31. prosince 2023 za předpokladu, že spolufinancovaná operace nebyla fyzicky dokončena nebo plně provedena dříve, než příjemce předloží řídícímu orgánu žádost o financování z operačního programu pro námořní záležitosti a rybolov na období 2014–2020, a to bez ohledu na to, zda příjemce v souladu s čl. 65 odst. 6 [nařízení č. 1303/2013] provedl všechny související platby či nikoli;

b) být doprovázeny fakturami vystavenými v souladu s ustanoveními vnitrostátního práva nebo práva státu, v němž byly vystaveny, nebo jinými účetními doklady, na jejichž základě je platební povinnost zaznamenána, jakož i doklady týkajícími se platby a skutečného vynaložení výdajů, na jejichž základě lze výdaje ověřit/kontrolovat/provést audit/osvědčit, s výjimkou výdajů na vratnou podporu poskytnutou v některé z forem stanovených v čl. 67 odst. 1 písm. b), c) a d) [nařízení č. 1303/2013];

c) být v souladu se smlouvou o financování uzavřenou mezi [Ministerul agriculturii și Dezvoltării Rurale (ministerstvo zemědělství a rozvoje venkova, Rumunsko)] prostřednictvím řídícího orgánu [programu pro ‚námořní záležitosti a rybolov'] a příjemcem;

d) být v souladu s platnými unijními a vnitrostátními právními předpisy;

e) být v souladu s ustanoveními programu;

f) být zaznamenány do účetnictví příjemce v souladu s článkem 67 [nařízení č. 1303/2013].

2. Výdaje na subdodávky jsou způsobilé až do výše 30 % celkové způsobilé částky smlouvy na stavební práce a/nebo smlouvy o dílo.

3. Výdaje na subdodávky služeb jsou způsobilé až do výše 40 % celkové způsobilé částky smlouvy na poskytnutí služeb."

13 Článek 2 odst. 1 písm. a) Ordonanța de urgență a guvernului nr. 66 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora (mimořádné nařízení vlády č. 66 o prevenci, zjišťování a postihování nesrovnalostí při získávání a využívání prostředků ze souvisejících evropských fondů nebo národních veřejných fondů), ze dne 29. června 2011 (*Monitorul Oficial al României*, část I, č. 461 ze dne 30. června 2011, dále jen „OUG č. 66/2011") definuje „nesrovnalost" ve smyslu tohoto nařízení jako „jakékoli odchýlení se od legality, řádnosti a souladu s vnitrostátními nebo evropskými ustanoveními, jakož i smluvními ustanoveními nebo jinými závazky legálně uzavřenými na základě těchto ustanovení, které vyplývá z konání nebo nečinnosti příjemce nebo příslušného orgánu v oblasti správy evropských fondů, jež má nebo by mohla mít za následek poškození souhrnného rozpočtu Unie/rozpočtů mezinárodních veřejných dárců nebo souvisejících národních veřejných fondů v důsledku neoprávněně vyplacené částky."

14 Článek 3 OUG č. 66/2011 stanoví:

„1. Orgány příslušné ke správě evropských fondů jsou povinny dodržovat zásadu řádného finančního řízení, jak je vymezena v evropských právních předpisech, případně v mezinárodních dárcovských právních předpisech

2. Při výběru a schvalování žádostí o finanční podporu jsou orgány příslušné ke správě evropských fondů povinny používat pravidla a postupy zajišťující dodržování následujících zásad:

a) řádné finanční řízení založené na zásadách hospodárnosti, efektivnosti a účinnosti;

b) zásady volné hospodářské soutěže a rovného a nediskriminačního zacházení;

c) transparentnost – zpřístupnění informací o provádění postupu přidělování evropských finančních prostředků všem zúčastněným;

d) předcházení situacím střetu zájmů během celého postupu výběru projektů, které mají být financovány;

e) vyloučení kumulace – činnost, která je předmětem žádosti o financování z evropských fondů, nemůže získat finanční podporu z jiných nevratných zdrojů financování, s výjimkou částek představujících státní podpory poskytnuté za podmínek stanovených zákonem.

3. Při plnění smlouvy o nevratném financování jsou příjemci povinni dodržovat:

a) zásadu řádného finančního řízení založenou na zásadách hospodárnosti, efektivnosti a účinnosti;

b) zásady volné hospodářské soutěže a rovného a nediskriminačního zacházení v souladu se smlouvou o financování a platnými právními předpisy;

c) zásadu transparentnosti v souladu se smlouvou o financování a platnými právními předpisy.

3a. V souladu se zásadou řádného finančního řízení jsou orgány příslušné ke správě evropských fondů a veřejnoprávní příjemci povinni vypracovat a uplatňovat řídící a kontrolní postupy zajišťující řádné poskytování a využívání finančních prostředků.“

15 Ordinul nr. 816/2016 al ministrului agriculturii și dezvoltării rurale privind aprobarea Listei detaliate a cheltuielilor eligibile pentru operațiunile finanțate, inclusiv cheltuielile de personal ale Autorității de management, în cadrul Programului operațional pentru pescuit și afaceri maritime 2014-2020 (vyhláška ministra zemědělství a rozvoje venkova č. 816/2016, kterou se schvaluje podrobný seznam způsobilých výdajů na financované operace, včetně personálních výdajů řídícího orgánu v rámci operačního programu pro námořní záležitosti a rybolov na období 2014–2020) ze dne 24. května 2016 (*Monitorul Oficial al României*, část I, č. 401 ze dne 26. května 2016), ve znění platném ke dni poskytnutí financování, obsahuje přílohu, v níž je uveden podrobný seznam způsobilých výdajů pro financované operace, včetně personálních výdajů řídícího orgánu v rámci operačního programu pro námořní záležitosti a rybolov na období 2014–2020.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

16 Společnost Rustrans předložila řídícímu orgánu programu pro „námořní záležitosti a rybolov“ žádost o financování v rámci operačního programu pro námořní záležitosti a rybolov na období 2014–2020, a to zejména na základě čl. 48 odst. 1 písm. c) nařízení č. 508/2014 (dále jen „žádost o financování“) za účelem realizace projektu na rozšíření a diverzifikaci činností v oblasti akvakultury (dále jen „dotčený projekt“). V rámci tohoto projektu společnost Rustrans chtěla zlepšit svou konkurenceschopnost modernizací akvakulturní jednotky, zvýšením produkční kapacity a optimalizací produkčních nákladů nákupem špičkových technologických zařízení a specifického vybavení pro akvakulturu.

17 V rámci uvedeného projektu se společnost Rustrans zavázala poskytnout ve formě věcného příspěvku pozemek a stavby na něm umístěné, mezi nimiž byla zejména rybí farma, přičemž tento vklad byl proveden v hodnotách určených v žádosti o financování.

18 Dne 18. září 2018 uzavřela společnost Rustrans a řídící orgán programu pro „námořní záležitosti a rybolov“ smlouvu o financování dotčeného projektu. Podle ustanovení této smlouvy bylo společnosti Rustrans poskytnuto nevratné financování na nákup zařízení, technologických strojů a vybavení.

19 Celková výše smlouvy o financování činila 19 151 676,06 rumunských lei (RON) (přibližně 3 850 000 eur), z nichž částka 5 009 988,24 RON (přibližně 1 000 000 eur) byla schválena řídícím orgánem programu pro „námořní záležitosti a rybolov“ jako nevratné financování, tj. 28,67 % schválené celkové způsobilé částky.

20 Na toto nevratné financování ve výši 5 009 988,24 RON činil příspěvek z ENRF 3 757 491,18 RON (přibližně 755 000 eur), tedy 75 % částky nevratného financování, a příspěvek z vnitrostátního rozpočtu činil 1 252 497,06 RON (přibližně 250 000 eur), tedy 25 % částky nevratného financování.

21 Příspěvek společnosti Rustrans v rámci způsobilého spolufinancování, který spočíval ve věcném příspěvku ve formě poskytnutí pozemku a staveb na něm umístěných, včetně rybí farmy, činil 12 467 883,69 RON (přibližně 2 500 000 eur), tj. 71,33 % celkové způsobilé částky.

22 Hodnota pozemku poskytnutého společností Rustrans jako věcný příspěvek činila 1 505 336,03 RON (přibližně 301 000 eur), tedy 8,61 % celkové způsobilé částky.

23 Společnost Rustrans podala čtyři žádosti o úhradu v návaznosti na provedení dotčeného projektu, které vedly k vyplacení celkové částky 4 826 294,03 RON (přibližně 965 000 eur), z toho 3 619 720,51 RON (přibližně 724 000 eur) jako příspěvek z ENRF (75 %) a 1 206 573,51 RON (přibližně 240 000 eur) jako příspěvek z vnitrostátního rozpočtu (25 %).

24 V průběhu roku 2021 provedlo Generální ředitelství Komise pro námořní záležitosti a rybolov audit, který odhalil existenci dvou nesrovnalostí týkajících se způsobu, jakým řídící orgán programu pro „námořní záležitosti a rybolov“ schválil úhradu výdajů souvisejících s věcným příspěvkem na projekt ve formě poskytnutí pozemku a staveb. První zjištěná nesrovnalost spočívala v porušení čl. 69 odst. 1 a odst. 3 písm. b) nařízení č. 1303/2013, jelikož výdaje týkající se tohoto příspěvku překročily maximální hranici 10 % celkových způsobilých výdajů těchto projektů. Druhá nesrovnalost se týkala chybějící souvislosti mezi uvedeným věcným příspěvkem a financovanou operací s ohledem na zásadu řádného finančního řízení zakotvenou v čl. 4 odst. 8 a v čl. 125 odst. 1 nařízení č. 1303/2013, jakož i v čl. 33 odst. 1 nařízení 2018/1046.

25 V této souvislosti přistoupil řídící orgán programu pro „námořní záležitosti a rybolov“ k ověřování dotčeného projektu. V protokolu o zjištění nesrovnalostí a stanovení rozpočtových pohledávek ze dne 19. října 2022 posledně uvedený orgán konstatoval nesrovnalosti ve smyslu čl. 2 odst. 1 písm. a) OUG č. 66/2011 týkající se chybějící přímé souvislosti mezi věcným příspěvkem a financovanou operací a překročení hranice 10 % celkových způsobilých výdajů podle čl. 69 odst. 1 nařízení č. 1303/2013.

26 Byla tudíž stanovena rozpočtová pohledávka ve výši 3 378 392,20 RON (přibližně 676 000 eur), z toho 2 533 794,15 RON (přibližně 507 000 eur) z titulu příspěvku z ENRF a 844 598,05 RON (přibližně 169 000 eur) z titulu příspěvku z vnitrostátního rozpočtu.

27 Dne 7. listopadu 2022 se společnost Rustrans obrátila na Curtea de Apel Bacău (odvolací soud v Bacău, Rumunsko), který je předkládajícím soudem, aby dosáhla jednak zrušení tohoto protokolu ze dne 19. října 2022 a jednak osvobození od platby částky 3 378 392,20 RON (přibližně 676 000 eur).

28 Tento soud si zaprvé klade otázku, zda věcný příspěvek spočívající v pozemku a stavbách vykazuje „přímou souvislost“ s financovanými operacemi, a sice s nákupem zařízení, technologických strojů a vybavení určených k modernizaci stávajících akvakulturních jednotek.

29 Kromě toho v rámci posouzení dodržení zásad řádného finančního řízení a efektivnosti existuje mezi Komisí a rumunským státem rozdílný názor, jelikož každá strana určila náklady nezbytné k modernizaci stávajících akvakulturních jednotek rozdílným způsobem. Rumunský stát měl totiž za to, že tyto náklady zahrnovaly pozemek a stavby, které na něm byly umístěny, neboť jejich neexistence by projekt znemožnila, zatímco Komise měla za to, že pozemek a stavby byly předběžnou podmínkou pro operaci modernizace.

30 Podle uvedeného soudu činnosti projektu, jak jsou popsány v žádosti o financování, nesměřovaly k přímému zásahu do nemovitostí, jejichž prostřednictvím navrhovatelka spolufinancovala projekt, ale k tomu, aby byly rybí farmě poskytnuty prostředky nezbytné k výkonu její konkrétní činnosti. Uvádí přitom, že v souladu se zásadami řádného finančního řízení a efektivnosti jsou podle tohoto ustanovení způsobilé pouze náklady, které jsou nezbytné a souvisejí s modernizací stávajících akvakulturních jednotek.

31 Zadruhé si předkládající soud klade otázku, zda se 10% hranice stanovená v čl. 69 odst. 3 písm. b) nařízení č. 1303/2013, která vylučuje způsobilost výdajů na nákup zastavěných či nezastavěných pozemků, které překračují 10 % celkových způsobilých výdajů dotyčné operace, použije celkově na celý věcný příspěvek, a sice pozemek a stavby, anebo výlučně na příspěvek tvořený pozemkem.

32 Za těchto podmínek se Curtea de Apel București (odvolací soud v Bukurešti) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Představuje věcný příspěvek pro účely modernizace akvakulturní jednotky prostřednictvím investice podle čl. 48 odst. 1 písm. c) [nařízení č. 508/2014], poskytnutý ve formě pozemků, na kterých se nacházejí rybníky, sádky a betonové nádrže, jakož i ve formě staveb umístěných na těchto pozemcích, způsobilé výdaje ve smyslu článku 69 [nařízení č. 1303/2013], pokud se modernizace akvakulturní jednotky provádí prostřednictvím nákupu zařízení, technologických strojů a vybavení pro rybí farmu?

2) Musí být čl. 48 odst. 1 písm. c) nařízení č. 508/2014 ve spojení s články 4 a 125 nařízení č. 1303/2013, jakož i s článkem 33 [nařízení 2018/1046], které se týkají zásady řádného finančního řízení, vykládán v tom smyslu, že neexistuje přímá souvislost mezi modernizací akvakulturní jednotky prostřednictvím výdajů vynaložených na nákup zařízení, technologických strojů a vybavení pro rybí farmu na straně jedné a věcným příspěvkem ve formě pozemků, na kterých se nacházejí betonované rybníky, rybníky upravené pro akvakulturu a betonové nádrže, jakož i stavby umístěné na těchto pozemcích na straně druhé?

3) Vztahuje se hranice 10 % stanovená v čl. 69 odst. 3 písm. b) nařízení č. 1303/2013 pouze na příspěvky ve formě pozemků a budov, u nichž je provedena platba v hotovosti za účelem plnění smlouvy o pronájmu [uvedená v čl. 69 odst. 1 písm. d)], nebo se vztahuje i na věcný příspěvek [sestávající z] pozemků a budov ve vlastnictví (nikoli v pronájmu) příjemců?

4) Stanoví článek 69 nařízení č. 1303/2013 hranici 10 % pouze pro věcný příspěvek ve formě pozemků, anebo stanoví hranici 10 % pro věcný příspěvek ve formě pozemků a staveb?“

K předběžným otázkám

K první a druhé otázce

K přípustnosti

33 Rumunská vláda a řídící orgán programu pro „námořní záležitosti a rybolov“ z několika důvodů zpochybňují přípustnost první a druhé položené otázky. Podle tohoto orgánu jsou tyto otázky nepřípustné, jelikož se týkají článku 69 nařízení č. 1303/2013, který je jasným, předvídatelným a jednoznačným ustanovením, a nevyžaduje tudíž výklad. Stejně tak neuvedení důvodů, které vedly předkládající soud k tomu, aby si kladl otázky ohledně výkladu dotčených ustanovení nebo vztahu mezi těmito ustanoveními a vnitrostátními právními předpisy použitelnými ve sporu v původním řízení, jakož i nejasnost předběžných otázek, mají za následek nepřípustnost položených otázek.

34 V tomto ohledu stačí připomenout, že i když okolnost, že správný výklad unijního práva je v projednávané věci natolik zjevný, že neponechává prostor pro žádnou rozumnou pochybnost, může tato okolnost v případě, že je dána, vést Soudní dvůr k tomu, že rozhodne usnesením na základě článku 99 jednacího řádu Soudního dvora, tatáž okolnost nemůže vnitrostátnímu soudu bránit v tom, aby položil předběžnou otázku, ani nemůže mít za následek nepřípustnost takto položených otázek (rozsudek ze dne 7. září 2023, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“, C-216/21, EU:C:2023:628, bod 49 a citovaná judikatura).

35 Kromě toho je třeba uvést, že podle ustálené judikatury je v rámci spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy zavedené článkem 267 SFEU věcí pouze vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a jenž musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, aby s ohledem na konkrétní okolnosti věci posoudil jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání svého rozsudku, tak relevanci otázek, které Soudnímu dvoru klade. Týkají-li se tedy položené otázky výkladu unijního práva, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout. Z toho plyne, že se k otázkám týkajícím se unijního práva váže domněnka relevance. Odmítnutí rozhodnout o předběžné otázce položené vnitrostátním soudem ze strany Soudního dvora je možné pouze tehdy, je-li zjevné, že žádaný výklad unijního práva nemá žádný vztah

k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také jestliže Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny (rozsudek ze dne 7. září 2023, Groenland Poultry, C-169/22, EU:C:2023:638, bod 32 a citovaná judikatura).

36 V projednávané věci však předkládající soud v předkládacím rozhodnutí uvedl, že k rozhodnutí sporu dotčeného ve věci v původním řízení potřebuje výklad nejen článku 69 nařízení č. 1303/2013, ale i článků 4 a 125 tohoto nařízení, nýbrž i článku 33 nařízení 2018/1046, který se týká zásady řádného finančního řízení, aby určil, zda věcný příspěvek společnosti Rustrans ve formě poskytnutí pozemku a staveb na něm umístěných může být považován za způsobilý výdaj ve smyslu nařízení č. 1303/2013, a být tudíž předmětem spolufinancování ve formě úhrady. Není tedy zjevné, že požadovaný výklad článku 69 tohoto nařízení nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení nebo že by problém dotčený ve věci v původním řízení byl hypotetický.

37 Rumunská vláda dále tvrdí, že předkládající soud svou první a druhou otázkou žádá Soudní dvůr, aby provedl posouzení skutkové povahy, jehož cílem je určit, zda existuje přímá souvislost mezi věcným příspěvkem dotčeným ve věci v původním řízení a cílem dotčeného projektu, což je úkol, který nepřísluší Soudnímu dvoru, nýbrž předkládajícímu soudu.

38 V tomto ohledu je třeba připomenout, že posouzení skutkových okolností věci v rámci postupu uvedeného v článku 267 SFEU a založeného na jasné dělbě činností mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem spadá do pravomoci vnitrostátního soudu (rozsudky ze dne 15. listopadu 1979, Denkavit Futtermittel, 36/79, EU:C:1979:258, bod 12, a ze dne 13. června 2024, Adient, C-533/22, EU:C:2024:501, bod 33, jakož i citovaná judikatura).

39 V projednávané věci stačí konstatovat, že na rozdíl od toho, co tvrdí rumunská vláda, nežádá předkládající soud svou první a druhou otázkou Soudní dvůr, aby provedl posouzení skutkové povahy, ale aby vyložil ustanovení unijního práva za účelem určení, zda věcný příspěvek ve formě poskytnutí pozemků a staveb na nich umístěných může spadat pod pojem „způsobilé výdaje“ ve smyslu článku 69 nařízení č. 1303/2013.

40 Z toho vyplývá, že první a druhá otázka jsou přípustné.

K věci samé

41 Úvodem je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury platí, že v rámci postupu spolupráce mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem zavedeného článkem 267 SFEU přísluší Soudnímu dvoru poskytnout vnitrostátnímu soudu užitečnou odpověď, která mu umožní rozhodnout spor, jenž mu byl předložen. Z tohoto hlediska Soudnímu dvoru přísluší případně přeformulovat otázky, které jsou mu položeny. Soudní dvůr rovněž může zohlednit i normy unijního práva, na které vnitrostátní soud ve své otázce neodkázal (rozsudek ze dne 7. září 2023, Groenland Poultry, C-169/22, EU:C:2023:638, bod 47 a citovaná judikatura).

42 V tomto ohledu ze žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že první a druhá otázka se týkají toho, zda může věcný příspěvek příjemce ve formě poskytnutí pozemků a staveb na nich umístěných splňovat pravidla způsobilosti fondů ESI uvedená v článku 69 nařízení č. 1303/2013. Je přitom třeba uvést, že pojem „způsobilost výdajů“ je specificky předmětem čl. 65 odst. 1

a 2 tohoto nařízení a že čl. 67 odst. 1 písm. a) uvedeného nařízení stanoví, že granty mohou být poskytnuty ve formě úhrady způsobilých nákladů, které skutečně vznikly a byly příjemcem zaplaceny, jakož i případných věcných příspěvků.

43 Kromě toho čl. 48 odst. 1 písm. c) nařízení č. 508/2014, na který odkazuje předkládající soud, pouze stanoví, že ENRF může podporovat modernizaci akvakulturních jednotek, aniž poskytuje konkrétní informace o způsobilosti výdajů souvisejících s danou operací.

44 Za těchto podmínek a za účelem poskytnutí užitečné odpovědi předkládajícímu soudu je třeba mít za to, že podstatou první a druhé otázky předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda čl. 65 odst. 1 a 2, čl. 67 odst. 1 písm. a) a článek 69 nařízení č. 1303/2013 ve spojení s článkem 4 a čl. 125 odst. 1 tohoto nařízení, jakož i s článkem 33 nařízení 2018/1046 musí být vykládány v tom smyslu, že se pojem „způsobilé výdaje“ ve smyslu těchto ustanovení vztahuje na věcný příspěvek příjemce ve formě poskytnutí pozemků a staveb na nich umístěných pro účely projektu modernizace akvakulturní jednotky, který spočívá výlučně v nákupu zařízení, technologických strojů a specifického vybavení pro stávající rybí farmu.

45 Zaprvé je třeba nejprve uvést, že podle čl. 65 odst. 1 nařízení č. 1303/2013 se způsobilost výdajů kromě případů, kdy jsou přímo v tomto nařízení nebo v pravidlech pro jednotlivé fondy ESI či na jejich základě stanovena zvláštní pravidla, určuje na základě vnitrostátních právních předpisů. Podle odstavce 2 tohoto článku jsou výdaje způsobilé pro poskytnutí příspěvku z fondů ESI pouze tehdy, jestliže vznikly příjemci a byly uhrazeny v období ode dne předložení programu Komisi nebo od 1. ledna 2014 – podle toho, co nastane dříve – do 31. prosince 2023.

46 Dále čl. 67 odst. 1 písm. a) nařízení č. 1303/2013 stanoví, že granty a vratná pomoc mohou být poskytnuty ve formě úhrady způsobilých nákladů, které skutečně vznikly a byly zaplaceny, jakož i případných věcných příspěvků a odpisů.

47 Konečně čl. 69 odst. 1 tohoto nařízení stanoví zvláštní pravidla způsobilosti pro věcné příspěvky mimo jiné ve formě poskytnutí pozemků a nemovitostí, u nichž nebyla provedena platba v hotovosti doložená fakturami nebo doklady stejné důkazní hodnoty. V souladu s tímto ustanovením jsou takové věcné příspěvky podmíněny tím, že to pravidla fondů ESI a programu upravující způsobilost stanovují a že jsou splněny všechny podmínky uvedené v tomto ustanovení. V tomto ohledu druhý pododstavec tohoto odstavce stanoví, že hodnotu pozemků nebo nemovitostí osvědčuje nezávislý kvalifikovaný odborník nebo náležitě oprávněný úřední orgán a v zásadě nepřekročí limit stanovený v čl. 69 odst. 3 písm. b) uvedeného nařízení, to znamená, že v zásadě nepřekročí částku přesahující 10 % celkových způsobilých výdajů na danou operaci.

48 Je tedy třeba konstatovat, že ze znění těchto ustanovení nevyplývá, že unijní normotvůrce výslovně podmínil způsobilost věcného příspěvku ve formě poskytnutí pozemků a staveb na nich umístěných existencí přímé souvislosti mezi takovým věcným příspěvkem poskytnutým příjemcem na straně jedné a spolufinancovaným projektem na straně druhé.

49 Zadruhé je třeba rovněž připomenout, že podle článku 317 SFEU plní Komise rozpočet Unie ve spolupráci s členskými státy zejména v souladu se zásadou řádného finančního řízení, kterou čl. 2 bod 59 nařízení 2018/1046 definuje jako plnění rozpočtu v souladu se zásadami hospodárnosti, efektivnosti a účinnosti. Zásada řádného finančního řízení proto vyžaduje, aby fondy ESI, mezi něž patří ENRF, byly členskými státy využívány v souladu se zásadami a právními požadavky, na kterých stojí odvětvová právní úprava Unie.

50 V tomto ohledu čl. 4 odst. 8 nařízení č. 1303/2013 připomíná, že členské státy ctí zásadu řádného finančního řízení v souladu s článkem 33 nařízení 2018/1046.

51 Podle odstavce 1 posledně uvedeného článku musí být prostředky využívány v souladu se zásadou řádného finančního řízení, a jsou tudíž čerpány podle zásad uvedených v tomto odstavci, a sice podle zásad hospodárnosti, účinnosti a efektivnosti, přičemž posledně uvedená zásada je v písmeni b) uvedeného odstavce definována jako zásada, která se týká dosažení co nejlepšího vztahu mezi použitými zdroji, provedenými činnostmi a dosažením výsledků.

52 V tomto kontextu čl. 125 odst. 1 nařízení č. 1303/2013 stanoví, že řídící orgán zodpovídá za řízení operačního programu v souladu se zásadou řádného finančního řízení. Odstavec 3 tohoto článku v podstatě upřesňuje, že je na tomto orgánu, aby zajistil, aby operace vybrané pro financování byly po celou dobu provádění v souladu s platnými pravidly Unie a dotčených členských států a aby tyto operace přispívaly k dosažení konkrétních cílů a výsledků příslušné priority.

53 Z těchto úvah vyplývá, že řídícímu orgánu přísluší ověřit, zda operace vybrané k financování dodržují zásadu efektivnosti, což znamená, že existuje co nejlepší vztah mezi použitými prostředky, provedenými činnostmi a cíli sledovanými takovými operacemi. Tento vztah znamená, že v rámci operace spolufinancované ze strukturálních a investičních fondů musí mít výdaje vynaložené příjemcem a věcné příspěvky, které může poskytnout na podporu tohoto projektu, přímou souvislost s prováděnou činností, aby mohly být považovány za způsobilé.

54 V projednávané věci, jak vyplývá z informací poskytnutých předkládajícím soudem, je dotčený projekt spočívající v rozšíření a diverzifikaci činnosti společnosti Rustrans v odvětví akvakultury zasazen do rámce cíle stanoveného v čl. 48 odst. 1 písm. c) nařízení č. 508/2014, tedy modernizace akvakulturní jednotky, a spočívá výlučně v nákupu zařízení, technologických strojů a vybavení. Za tímto účelem společnost Rustrans přispěla na financování tohoto projektu prostřednictvím věcného příspěvku spočívajícího v poskytnutí pozemku a staveb na něm umístěných, aniž ve své žádosti o financování upřesnila, že cílem projektu bylo přímo zasáhnout do tohoto pozemku a těchto staveb. Z toho vyplývá, že tento věcný příspěvek podle všeho nevykazuje přímou souvislost s financovaným projektem, aby tento příspěvek mohl být považován za způsobilý pro financování Unií, což nicméně přísluší ověřit předkládajícímu soudu.

55 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na první a druhou otázku odpovědět tak, že čl. 65 odst. 1 a 2, čl. 67 odst. 1 písm. a) a článek 69 nařízení č. 1303/2013 ve spojení s článkem 4 a čl. 125 odst. 1 tohoto nařízení, jakož i s článkem 33 nařízení 2018/1046 musí být vykládány v tom smyslu, že pojem „způsobilé výdaje“ ve smyslu těchto ustanovení se nevztahuje na věcný příspěvek příjemce ve formě poskytnutí pozemků a staveb na nich umístěných pro účely projektu modernizace akvakulturní jednotky, který spočívá výlučně v nákupu zařízení, technologických strojů a specifického vybavení pro stávající rybí farmu.

K třetí a čtvrté otázce

56 Vzhledem k odpovědi na první a druhou otázku není nutné odpovídat na třetí a čtvrtou otázku.

K nákladům řízení

57 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (osmý senát) rozhodl takto:

Článek 65 odst. 1 a 2, čl. 67 odst. 1 písm. a) a článek 69 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006, ve spojení s článkem 4 a čl. 125 odst. 1 tohoto nařízení, jakož i s článkem 33 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2018/1046 ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie, mění nařízení (EU) č. 1296/2013, (EU) č. 1301/2013, (EU) č. 1303/2013, (EU) č. 1304/2013, (EU) č. 1309/2013, (EU) č. 1316/2013, (EU) č. 223/2014 a (EU) č. 283/2014 a rozhodnutí č. 541/2014/EU a zrušuje nařízení (EU, Euratom) č. 966/2012,

musí být vykládány v tom smyslu, že

pojem „způsobilé výdaje“ ve smyslu těchto ustanovení se nevztahuje na věcný příspěvek příjemce ve formě poskytnutí pozemků a staveb na nich umístěných pro účely projektu modernizace akvakulturní jednotky, který spočívá výlučně v nákupu zařízení, technologických strojů a specifického vybavení pro stávající rybí farmu.

Podpisy